

Podmienky pre profesionálnych náhradných rodičov sa zlepšia

Zákon o profesionálnych náhradných rodičoch nadobudol účinnosť včera 1. decembra 2022. Utvorením legislatívnych podmienok na výkon profesie profesionálneho náhradného rodiča tak skvalitní podmienky výkonu profesionálnej náhradnej starostlivosti. Zákon rieši problematické okruhy výkonu práce profesionálneho náhradného rodiča ako sú miesto výkonu práce, pracovný čas (prestávky, doby odpočinku, služobné cesty, dovolenky) či odmeňovanie.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR navrhlo, aby sa určité otázky pracovnoprávných vzťahov profesionálnych náhradných rodičov riešili osobitnou právnou úpravou odchylnou od Zákonníka práce.

Doterajšie postavenie profesionálneho náhradného rodiča ako tzv. domáceho zamestnanca podľa Zákonníka práce spôsobovalo problémy samotným zamestnancom, ale aj zamestnávateľom.

Nový zákon zohľadňuje špecifiká výkonu profesionálneho náhradného rodiča, osobitne fakt, že ide o prácu, ktorá sa vykonáva nepretržite a v domácom prostredí profesionálneho náhradného rodiča. **Pri úprave podmienok bol neustále zohľadňovaný najdôležitejší aspekt a tým je najlepší záujem dieťaťa.** Prvoradým pri navrhovaní podmienok výkonu povolania profesionálneho náhradného rodiča je zaistenie všetkých potrieb dieťaťa, ktorému poskytuje starostlivosť.

Zákon mení aj platové podmienky profesionálneho náhradného rodiča

Základná zložka mzdy sa zvýši na 940€, čím sa zvýšia aj jednotlivé príplatky. Napríklad, paušálny príplatok pri starostlivosti o jedno dieťa sa zvýši zo 100 na 188€. Zvýši sa aj príplatok za počet detí a za zdravotne znevýhodnené dieťa/deti. Napríklad, príplatok za dve deti so zdravotným znevýhodnením bude 376€ (viď tabuľka).

Porovnanie mzdy PNR podľa návrhu zákona o PNR a súčasného stavu			
Návrh zákona o PNR		Súčasný stav*	
základná zložka mzdy (fixná, zmena možná nariadením vlády SR)	940	855	naviazaná na minimálnu mzdu pre 3. stupeň náročnosti práce (valorizácia každoročne), aktuálne pozastavené - dlhodobe neudržateľné
paušálny príplatok (ak sa PNR stará aspoň o 1 dieťa)	20% zo ZMZ**	188	100
príplatok za počet detí	20% zo ZMZ (2 deti)	188	171
	50% zo ZMZ (3 deti)	470	427,5
	60% zo ZMZ (4 a viac detí)	564	0
príplatok za zdravotne znevýhodnené dieťa	25% zo ZMZ (1 dieťa)	235	171
	40% zo ZMZ (2 deti)	376	0
	60% zo ZMZ (3 deti)	225,6	0
	80% zo ZMZ (štyri a viac detí)	752	0
príplatok za prax	1% zo ZMZ od 3 do 16 rokov a	18,8	17,1
	0,5% zo ZMZ od 17 rokov do 32 rokov	47	42,75
profesijný príplatok	od 0% do 100% zo ZMZ	min. 0 max. 940	100
			od 0 do 100 EUR

*platy PNR sú ustanovené iba v štátnych CDR prostredníctvom internej normy Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny; v neštátnych CDR sú platy PNR vecou
**suma zo základnej zložky mzdy

Zákon zlepšuje podmienky pre zdravotne znevýhodnené deti

Zákon pomôže zlepšiť podmienky pre zdravotne znevýhodnené deti, ktorým sa poskytuje starostlivosť v profesionálnych náhradných rodinách. Centrum pre deti a rodiny bude môcť v takomto prípade požiadať v mene dieťaťa so zdravotným znevýhodnením nielen o vyhotovenie parkovacieho preukazu a o priznanie príspevku na osobnú asistenciu ale napr. aj o poskytnutie peňažného príspevku na kúpu pomôcky.

Deti z centier pre deti a rodiny budú môcť tráviť prázdniny so svojimi profesionálnymi náhradnými rodičmi

Jednou z oblastí, na ktoré sa zákon zamerá, je právna úprava čerpania dovolenky. Tá má zodpovedať osobitostiam povolania profesionálneho náhradného rodiča a zároveň vytvoriť podmienky na zlepšenie starostlivosti o deti. Profesionálni náhradní rodičia sa budú môcť dohodnúť s centrom pre deti a rodiny, či chcú svoju dovolenku tráviť s deťmi alebo bez detí. Centrum pre deti a rodiny poskytne aj finančnú podporu dieťaťu, ak bude profesionálny náhradný rodič tráviť dovolenku s dieťaťom. Chce tak zohľadniť najlepší záujem dieťaťa a zároveň právo profesionálneho náhradného rodiča na odpočinok. Ak profesionálny náhradný rodič bude tráviť dovolenku s dieťaťom, poskytne mu CDR finančné prostriedky na zvýšené výdavky dieťaťa vo výške 15 eur na deň (najviac v sume 400 eur a v prípade, že rodič vyčerpá v kalendárnom roku celú dovolenku, na ktorú má nárok, s dieťaťom v sume 600 eur) a tiež príspevok na stravovanie.

Ak nebude dieťa tráviť dovolenku s profesionálnym náhradným rodičom, starostlivosť o dieťa zabezpečí centrum pre deti a rodiny.

Počet profesionálnych náhradných rodičov narástol

Na Slovensku aktuálne evidujeme 751 profesionálnych náhradných rodín, ktoré poskytujú starostlivosť 1 383 deťom a mladým dospelým. Z toho v štátnych CDR je 600 úväzkov na profesionálnych náhradných rodičov, v rámci ktorých je umiestnených 1 078 detí a mladých dospelých. V neštátnych subjektoch je potom 151 profesionálnych náhradných rodín, v ktorých je umiestnených 305 detí a mladých dospelých.

Počet profesionálnych náhradných rodičov za ostatných 20 rokov narástol. Na porovnanie, v roku 1997 (teda v čase, keď do pôsobnosti ministerstva práce prešli detské domovy), bolo na Slovensku 7 takýchto rodín a zabezpečovali starostlivosť 13 deťom. Stále však nie je dostatočný, keďže v centrách pre deti a rodinu je aktuálne umiestnených 5020 detí a mladých dospelých (vrátane detí z Ukrajiny, ktorých je 45).

Cieľom zákona nebolo iba vytvoriť lepšie podmienky na výkon profesionálneho náhradného rodiča, ale aj motivovať k zotrvaní v tejto práci a osloviť ďalších záujemcov. Toto povolanie je totiž mimoriadne náročné a zároveň nesmierne dôležité.

Podrobné informácie o zákone o profesionálnych náhradných rodičoch nájdete na

<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=1011>